

# Totalita, padesátá léta? LIBERÁLNÍ DEMOKRACIE SE MUSÍ BRÁNIT, ŘÍKÁ PROLHANÝ ZKORUMPOVANÝ NÁCEK RAKUŠAN. Polemika o stavu svobody

- CZ24 News | 22. září 2023

**ČESKO: Liberální demokracie se musí bránit, říká ministr vnitra Vít Rakušan. A v polemice o rozhovoru režiséra Jiřího Stracha zaznívalo, že tato obrana by měla mít podobu vyloučení některých „ultrakonzervativních“ názorů z veřejné debaty. ParlamentníListy.cz přináší tři pohledy na současnou podobu svobody, které se dají nazvat polemikou.**

Rozhovor Daniely Drtinové s režisérem Jiřím Strachem, který se zvrhl v debatu o totalitních tendencích v dnešní české demokracii, položil řadu otázek.

Na sociálních sítích zaznívaly názory, že Strach jako hlasatel „ultrakonzervativních“ či „extremistických“ názorů by neměl mít právo veřejně vystupovat.

Rozpoutaná senzace byla do značné míry dílem televize DVTV, která z rozhovoru schovaného v placené sekci vybrala k upoutání dvě kontroverzní věty, vytržené z kontextu.

Jedna z nich říkala „a tady jsme v padesátých letech“. Ačkoliv tím bylo režisérem z kontextu zcela zřejmě myšleno jen myšlení padesátých let, nikoliv popravy, mučení a další totalitní projevy, mnozí to nepochopili a rozpoutala se veřejná debata srovnávající současné časy s Gottwaldovou érou.

Do toho vstoupil ministr vnitra Vít Rakušan, který se účastnil debaty o bezpečnostní komunikaci na institutu CEVRO.

„Diktátorské, autoritářské a neliberální režimy jsou stále aktivnější v kybernetických útocích, ale také v propagandě, šíření dezinformací a podryvání důvěry v demokratické procesy. Liberální demokracie to má ve srovnání s nimi složitější v tom, že se musí těmhle jevům bránit takovými prostředky, aby i nadále zůstala liberální demokracií,“ napsal k tomu na twitter.

Rakušan odmítl jednoduché zákazy a restrikce, místo toho chce „posilovat odolnost společnosti“.

Diktátorské, autoritářské a neliberální režimy jsou stále aktivnější v kybernetických útocích, ale také v propagandě, šíření dezinformací a podryvání důvěry v demokratické procesy. Liberální demokracie to má ve srovnání s nimi složitější v tom, že se musí těmhle jevům bránit... [pic.twitter.com/xjsUJdmBtS](https://pic.twitter.com/xjsUJdmBtS)

— Vít Rakušan (@Vit\_Rakusan) [September 21, 2023](#)

Odepsala mu Kateřina Dostálová, bývalá poslankyně ODS. Ta ministrovi vnitra především vzkázala, že demokracie je jen jedna, a ne liberální či neliberální.

„Schovejte si ty přívlastky na koledu. Pokud však máte na mysli tu lidovou, jak se ve skutečnosti ta

vaše liberální projevuje, tak tu už jsme zažili a vy si ji můžete jít prodloužit do KLDŘ,“ poradila předsedovi hnutí STAN.

ParlamentníListy.cz k tomu požádaly několik osobností o komplexnější zamyšlení nad demokracií, totalitou a úrovní svobody v této zemi. Nabízíme tři vybrané názory. Dva od pamětníků komunistické totality a jeden od sociologa, který je pro některé dnes symbolem disidenta současného liberálního mainstreamu.

Sociolog a zakladatel Jungmannovy akademie Petr Hampl tuto polemiku začíná.

### **Hampl: Měřítky posledních dvou staletí je dnes ČR diktaturou**

Řešení prosazované vládou a jejími přívrženci se dá shrnout zhruba následovně: Každý má povinnost říkat, že je u nás svoboda. Kdo by tvrdil, že je tu nesvoboda, toho zavřeme, až zčerná.

Nikdo jim skutečně nemůže zabránit, aby svůj režim nazývali demokratickým. Nikdo jim nemůže ani zabránit, aby vytvářeli tuny propagandy o tom, že je jejich režim demokratický.

Faktem ovšem zůstává, že poměry v současné České republice nevyhovují žádné starší definici demokracie. Pokud bychom použili měřítka běžně používaná v posledních dvou staletích, je Česká republika typickou diktaturou s výraznými totalitními rysy.

Všimněte si, že samotný princip demokracie je využíván výhradně jako nástroj imperiální expanze. Když naše vláda označí nějaký cizí stát za nedemokratický, je to dostatečný důvod, aby se podílela na válečném tažení proti tomu státu. Zavádění demokratických poměrů ve vlastní zemi ale nepřichází v úvahu.

A co se týče urážek obětí, jaký je rozdíl mezi generálem Lučanským, které byl zavražděn ve vězení v totalitním systému Zuzany Čaputové, a válečnými hrdiny popravenými za Gottwalda? Proč by mělo být jejich srovnávání závadné?

Nikdo nemůže popřít, že doktor Skála projevil v současnosti více statečnosti než Václav Havel za Husáka. Věřím, že by doktor Skála nechtěl být srovnáván s Havlem, ale z hlediska míry represí se to přímo nabízí. Samozřejmě, diktatury a totalitní režimy nejsou stejné. Ostatně, v Husákově režimu se žilo úplně jinak, než za Gottwalda. Přesto jsou oba režimy označovány za totalitní.

Je to snad urážka obětí z padesátých let. Připomínám ale, že ani v nejhorších bolševických letech se nedělo to, že vládou podporované skupiny popletly hlavu vašemu synovi, vykastrovaly ho a přinutily vás, abyste ho nazýval dívkou nebo nebinární osobou.

### **Jiří Payne: Hloupí lidé do politiky prostě nepatří**

Bývalý europoslanec za Svobodné a signatář Charty 77 Jiří Payne se v textu pro ParlamentníListy.cz domnívá, že na nedostatek svobody si stěžují především ufnukaní „političtí invalidé“.

Myslím, že je naprosto špatným východiskem srovnávat demokracii s komunistickou totalitou. Ufnukané srovnávání, jak jsme kdysi trpěli a jak je to dneska lepší, nikoho nepřesvědčí a ničemu nepomůže.

Měli bychom začít od toho, jaké povinnosti má stát. Co musí stát dělat? To je navýsost politická otázka, každá politická filozofie má jinou definici.

Možná najdeme nějaký společný jmenovatel všech politických směrů, jakýsi společný základ, se

kterým všichni souhlasí. A také bude velké množství oblastí, kde se neshodneme. Na tom není nic špatného, máme pluralitní demokracii. Ale dovozovat zavádění totality z toho, že máme na něco rozdílný názor, by bylo chybné.

Volič by z toho mohl vyvodit zásadní poučení: Nikdy nevolit stranu, která není schopna přesně zformulovat svou politickou filozofii a která nedokáže přesně popsat, co je to stát a jak má stát fungovat.

Kdyby snad skutečně někdo měl nějaké důkazy, že se nějaká strana nebo vláda chystá zavést totalitní systém, pak podle našich zákonů je povinen oznámit to příslušným úřadům. Jedná se totiž o trestný čin a neoznámení by mohlo být považováno za napomáhání a přípravu, která je v tomto případě také trestná (§ 314 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Pokud však takové důkazy (opakuji důkazy, ne domněnky) nemá, pak tím dává najevo, že nezná naši ústavu, nezná naše zákony, nemá ponětí o tom, co je to demokracie a jak funguje, neví nic o tom, co je to stát a jak funguje.

Navrhuji, aby každý, kdo něco takového proneše, byl vyznamenán titulem „politický invalida“, aby tento titul byl vždy uváděn před jeho jménem, a aby ho voliči důsledně vyhnali z politiky.

Ano, postižené diskriminovat nechceme, ale politické invalidy diskriminovat máme a musíme. Když se totiž dostanou k moci, hrozí nám všem vážné škody.

Je smutné, že ani naši žurnalisté povětšinou nemají v této oblasti dostatečné vzdělání pochopení demokracie. V našem politickém prostředí máme poměrně značný počet osob, které si pletou demokracii s anarchií. Za nespravedlivé považují jakékoli omezení jejich anarchistických představ.

Ale demokracie se má a musí bránit. Podívejme se na příklad na to, jak funguje svoboda slova. Svoboda projevu určitě neznamená, že někdo má šest hodin veřejně blábolit. Vždycky připomínám, že Einstein teorii relativity napsal na 18 stránkách.

Pokud řečník rozumí tomu, co říká, může to vyjádřit během nanejvýš dvou nebo tří desítek minut. A když to neumí, měl by být v konkurenčním demokratickém prostředí eliminován.

Takto hloupí lidé prostě do politiky nepatří. Svoboda slova neznamená, že si každý může říkat, co se mu zachce. To platí jenom v anarchii, kde si musí každý svá práva prosadit a obhájit obrazně řečeno se zbraní v ruce.

Svoboda slova končí tam, kde naráží na svobodu druhých lidí. Například v případě pomluvy musí stát zakročit a přinutit pomlouvače, aby své tvrzení odvolal a aby se omluvil. Můžeme diskutovat o tom, v jaké míře má stát chránit proti pomluvám a jak. U nás máme jak trestný čin pomluvy, tak možnost občanskoprávní žaloby.

Problém je, že z neznámých důvodů občanskoprávní osobnostní spory trvají léta. Přitom pro soudy je to banální záležitost: Důkazní břemeno je na pomlouvači, soud ani vyšetřovatelé nic nedokazují. Stačí, aby soud řečenému pomlouvači stanovil lhůtu několika dní k předložení důkazů, když je nepředloží nebo jsou zpochybnitelné, měl by rozhodnout.

Považoval bych za správné, aby byla pro osobnostní spory stanovena lhůta deseti dnů, jako jí máme u volebních stížností. Není na co čekat. Když někdo najde v uzenině cvrčka a zveřejní to, stačí doručit uzenu s cvrčkem k soudu a je jasné, že nejde o pomluvu. Po pěti letech se už nedá zjistit, jak to vlastně bylo. A čest v demokracii patří k nejvyšším hodnotám. Pokud ale žádný cvrček nebyl, pak se jedná o pomluvu a musí se neprodleně rozhodnout, protože hrozí, že uzenař zkrachuje.

Kdyby naše soudy v této oblasti fungovaly, dalo by se diskutovat o tom, že se třeba postupně omezí pomluva v trestním právu. Ale k tomu je cesta trvající desetiletí. Slovo může zabíjet, může způsobit psychické problémy, může způsobit nenapravitelné škody. Proto je povinností demokratického státu poskytnout svým občanům spolehlivou ochranu.

A to není záležitost politické plurality, k tomu nás zavazují mezinárodní dokumenty o lidských právech. Patří to k tomu společnému jmenovateli. V naší listině je to v článku 17 v odstavci 4 formulováno takto: „Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.“

A pochopitelně v době bezpečnostního rizika (například jak se vyhláší v NATO) by stát měl mít silnější oprávnění postihovat výroky a jednání, které mohou vést k bezpečnostním problémům. Abych měl zaručenu svobodu slova, potřebuji stát, aby mi garantoval, že ji nikdo nebude zneužívat.

A pokud si dovolím na závěr malou retroaktivní poznámku: Mnozí si dnes myslí, že Charta 77 dělala nějakou politickou opozici. Mýlí se, byla volným sdružením občanů, kteří se rozhodli sledovat, jak stát dodržuje své vlastní platné zákony. To byla myšlenka Jana Patočky, od které se Charta odvíjela. Tak tedy vypadá totalita: Stát vědomě a systematicky porušuje své vlastní zákony.

### **Bývalý politický vězeň: Hranice byla překročena**

Někdejší signatář Charty 77 a politický vězeň Otto Černý, dnes místopředseda Trikolory, se nad problémem svobody v dnešní době pro ParlamentníListy.cz zamýšlí takto:

Míra svobody slova a názoru se pozná podle toho, jestli někomu je dovoleno mluvit více a někomu zase méně. Samo slovo míra není v tomto případě ani na místě. Ona ta svoboda obecně buď je, anebo není, a každé její omezení znamená její popření.

Zákon se volně vykládá, tresty padají za schvalování čehosi, za hanobení čehosi. Vlastně každý vyhraněný názor, který nesouzní s politickým mainstreamem je podle rozběhnuté policejní a soudní praxe potenciální přečin a dokladuje, že hranice oné pomyslné míry byla překročena.

Minulý režim byl alespoň natolik chytrý, že drtivou většinu různých výkřiků strkal pod tzv. výtržnictví, rozdával měsíce, aby si nepolepil aureolu právního státu. Že by někoho soudili za sympatie s válčícími USA ve Vietnamu, to jsem nezažil. Ale to byl totalitní stát, že!? My máme přece demokracii. A to by bylo, aby nám ji někdo narušoval!

[ZDROJ](#)